

Documentatie
Risico-indicator onderwijsachterstanden
basisonderwijs met onderwijsscores per peuter en
basisschoolleerling
(RIOABOONDERWIJS)

Bronvermelding

Bij publicaties over onderzoek geheel of gedeeltelijk gebaseerd op microdata van het CBS wordt als bronvermelding gebruikt:

“Resultaten gebaseerd op eigen berekeningen [*naam onderzoeksinstelling, c.q. opdrachtgever*] in projectnummer [XXXX] op basis van niet-openbare microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek.”

Indien behoefte bestaat te verantwoorden dat de gebruikte onderzoeksdata niet zonder meer toegankelijk zijn bijvoorbeeld voor replicatie van het onderzoek kan daaraan worden toegevoegd:

“Deze microdata zijn onder voorwaarden voor statistisch en wetenschappelijk onderzoek toegankelijk. Voor nadere informatie [Microdata: Zelf onderzoek doen | CBS](#).”

English version

“Results based on calculations by [*name of research institution or commissioning party*] in project number [XXXX] using non-public microdata from Statistics Netherlands.”

“Under certain conditions, these microdata are accessible for statistical and scientific research. For further information: [Microdata: Conducting your own research | CBS](#).”

Beschikbare bestand(en):

De bestanden zijn beschikbaar over de periode 2018 t/m 2026.

In de [Versiegeschiedenis](#) ziet u een overzicht van de beschikbare bestanden.

De gebruiker dient rekening te houden met het volgende:

- Reden 2025V4: correctie van het BRIN+BRINVEST-nummer van één specifieke school. Vervangt 2025V2. Let op! Bij 2025V3 is gebruik gemaakt van de herijkte methode van 2026. Daarom zijn zowel 2025V3 als 2025V4 nog beschikbaar op de Microdataomgeving.
 - Vanaf 2025V3 drie variabelen toegevoegd: RIOAONDERWIJSSCOREHERIJKT2026, RIOABIJDRAGESCHOOL en RIOABIJDRAEGEMEENTE.
 - Voor de persoonskenmerken en/of achtergronden dient u de beschikbare bestanden te raadplegen. Deze staan bij [Zelf onderzoek doen](#) in de catalogus onder het thema [Bevolking](#). Voor het aanvragen van deze bestanden geldt de gebruikelijke procedure.
 - Zie [Onderzoeksomschrijvingen](#) voor meer informatie over alle onderzoeken.
-

Inhoudsopgave

Bronvermelding.....	2
Beschikbare bestand(en):	3
1. Inleiding.....	5
2. Toelichting op de inhoud van de bestanden	6
Beschrijving	6
Beschrijving van de populatie	7
Methodologie	7
Bijlagen	7
Links	7
3. Bestandsopbouw en toelichting.....	8
Bestandsopbouw	8
Toelichting op de variabelen	9
RINPERSOONS	9
RINPERSOON.....	9
RIOABRIN_crypt	9
RIOABRINVEST	10
RIOAPOPOPULATIE	10
RIOAIMPUTATIE	11
RIOAONDERWIJSSCORE	11
RIOAONDERWIJSSCOREHERIJKT2026	12
RIOABIJDRAGESCHOOL.....	12
RIOABIJDRAEGEGEMEENTE	13
Versiegeschiedenis.....	14

1. Inleiding

Het team Microdata Services van het CBS stelt, onder [bepaalde voorwaarden](#), niet-openbare microdata (gepseudonimiseerde data op persoons-, bedrijfs- en adresniveau) toegankelijk voor statistisch en wetenschappelijk onderzoek. Dit rapport beschrijft de inhoud en structuur van “*Risico-indicator onderwijsachterstanden basisonderwijs met onderwijsscores per peuter en basisschoolleerling*”.

Hoofdstuk 2 beschrijft in het algemeen de microdatabestanden zoals populatieafbakening, methodologische bijzonderheden, kwaliteit en herkomst van de gegevens.

In hoofdstuk 3 wordt de bestandsindeling gegeven en worden voor de categoriale variabelen alle mogelijke scores en hun betekenis opgesomd.

2. Toelichting op de inhoud van de bestanden

Beschrijving

Het bestand RIOABOONDERWIJS bevat per schooljaar gegevens over de onderwijsscores van peuters en leerlingen die op de peildatum in het (regulier) basisonderwijs staan inschreven. Daarnaast is er informatie over de schoolvestiging en of er bij de berekening van de onderwijsscore gebruik is gemaakt van imputatie. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) maakt bij het onderwijsachterstandenbeleid voor het primair onderwijs gebruik van de risico-indicator onderwijsachterstanden basisonderwijs. Deze indicator is door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) op verzoek van het ministerie ontwikkeld. Met de indicator worden onderwijsscores per peuter (2,5 tot 4 jaar) en basisschoolleerling berekend en met een bepaalde formule opgeteld tot achterstandsscores per gemeente of basisschoolvestiging (hierna: school). Deze scores drukken de verwachte achterstandsproblematiek per gemeente of school uit, op basis waarvan OCW het onderwijsachterstandenbudget kan verdelen. Peuters zijn gedefinieerd als kinderen die tussen de 2,5 en 4 jaar oud waren op de peildatum en woonachtig waren in Nederland. Basisschoolleerlingen zijn gedefinieerd als kinderen die op de peildatum een (bekostigde) inschrijving hadden bij een (bekostigde) reguliere basisschool in Nederland. De basis voor de leerlingenpopulatie wordt gevormd door het bekostigingsééncijferbestand primair onderwijs (voorheen ééncijferbestand). Dit bestand wordt gemaakt door DUO met het CBS en andere gebruikers vastgestelde afleidingen. De cijfers in het bekostigingsééncijferbestand zijn gebaseerd op het Register Onderwijsdeelnemers (ROD) (voorheen was dit BRON, oftewel Basisregister Onderwijs). ROD bevat informatie op persoonsniveau over leerlingen en examenresultaten in het bekostigde onderwijs. In ROD is het Burgerservicenummer (BSN) van de deelnemers en geslaagden opgenomen. Het CBS vervangt dit nummer door twee variabelen, soort identificatiecode (RINPERSOONS) en een betekenisloos RIN-nummer (RINPERSOON), die samen de persoon uniek aanduiden. Records met een BSN die zijn teruggevonden in de BRP hebben de waarde 'R' op RINPERSOONS gekregen. Kinderen die geen geldig burgerservicenummer (BSN) maar wel een geldig onderwijsnummer bezitten, hebben in het bestand bij de variabele RINPERSOONS de waarde "O" meegekregen. Doordat er is ontdubbeld op RINPERSOONS/RINPERSOON kan het voorkomen dat het aantal leerlingen niet exact overeenkomt met de aantallen die door DUO gepubliceerd worden en die het CBS vermeld in de tabellensets met de achterstandsscores die worden gebruikt door OCW. Met de vereenvoudiging van de bekostiging die vanaf 2023 is ingegaan, is de teldatum aangepast van 1 oktober naar 1 februari. Tot en met 2021 zijn de bestanden op basis van peildatum 1 oktober en vanaf 2022 op basis van peildatum 1 februari. In 2026 is de methode herijkt. Meer informatie is te vinden in de rapporten van de herijking van 2026 (zie externe links). Zie RIOABOACHTERSTAND voor meer informatie over het verschil tussen voorlopige en definitieve cijfers.

Beschrijving van de populatie

Elk record staat gelijk aan een peuter of een leerling met een bekostigde inschrijving in het regulier basisonderwijs die op de peildatum geregistreerd staan in het Register Onderwijsdeelnemers (ROD). Leerlingen die op de peildatum in het speciaal basisonderwijs stonden ingeschreven, niet bekostigd waren, of ingeschreven stonden op BRIN 27MK (i.e. varende kleuters) zijn niet meegenomen.

Methodologie

Over de methoden die gebruikt zijn bij de totstandkoming van het gehanteerde model zijn diverse rapporten gepubliceerd, zie externe links.

Bijlagen

VariabelenwaardenRIOABOONDERWIJS.xlsx.

Links

<https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-onderwijsachterstanden>

<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2016/50/herziening-gewichtenregeling-primair-onderwijs-fase-i>

<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2017/04/herziening-gewichtenregeling-primair-onderwijs-fase-ii>

<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2017/35/herziening-gewichtenregeling-primair-onderwijs-fase-3>

<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2019/07/herz-gewichtenregeling-fase-4-verfijning-imputaties>

<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2019/45/de-nieuwe-onderwijsachterstandenindicator>

<https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2022/herijking-onderwijsachterstandenindicator-primair-onderwijs-2021>

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financiering-onderwijs/financiering-primair-onderwijs/vereenvoudiging-bekostiging-primair-onderwijs>

3. Bestandsopbouw en toelichting

Bestandsopbouw

Onderstaand volgt een overzicht van alle variabelen.

VolgNr	Naam	Formaat
1	RINPERSOONS	A1
2	RINPERSOON	A9
3	ONDERWIJSNR_crypt	A32
4	RIOABRIN_crypt	A4
5	RIOABRINVEST	A2
6	RIOAPOPOPULATIE	A1
7	RIOAIMPUTATIE	A2
8	RIOAONDERWIJSSCORE	F5.1
9	RIOAONDERWIJSSCOREHERIJKT2026	F5.2
10	RIOABIJDRAGESCHOOL	F3.1
11	RIOABIJDORAGEGEMEENTE	F3.1

Toelichting op de variabelen

In deze paragraaf wordt informatie over de variabelen gegeven.

RINPERSOONS

RINPERSOONS

Definitie

De bron waaruit een persoon identificerend nummer is afgeleid.

Toelichting bij de definitie

In de meeste gevallen is de bron van de persoon-id de Basisregistratie Personen (BRP), voorheen Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA).

Toelichting bij het gebruik

Samen met RINPERSOON identificeert dit nummer de persoon.

Codelijst

Waarde	Label
O	RINPERSOON NIET IN GBA/BRP, ONDERWIJSNUMMER
R	RINPERSOON WEL IN GBA/BRP
S	RINPERSOON NIET IN GBA/BRP, WEL SOFINRPROEF

RINPERSOON

RINPERSOON

Definitie

Dit nummer identificeert een natuurlijk persoon. Het is een betekenis- en dimensieloos nummer.

Toelichting bij de definitie

In de meeste gevallen gaat het om een omzetting van het A-nummer uit de Basisregistratie Personen (BRP), voorheen Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA). Omdat het A-nummer zeer identificerend is, wordt het voor toepassingen binnen het CBS (waaronder het uniek houden van aan personen gerelateerde informatie en het koppelen van verschillende registraties) vervangen door het RINPERSOON. RIN staat voor Record identification number. Door de aan een RINPERSOON gekoppelde data in voldoende mate te verwijderen of te hercoderen, is het feitelijk onmogelijk om een RINPERSOON aan een specifiek persoon toe te rekenen. De omzetting van een A-nummer naar een RINPERSOON geschiedt door het CBS.

Toelichting bij het gebruik

Samen met RINPERSOONS identificeert dit nummer de persoon.

RIOABRIN_crypt

Versleutelde code van de onderwijsinstelling waar de leerling staat ingeschreven

Definitie

Een onderwijsinstelling identificerend nummer volgens basisregistratie instellingen (BRIN).

Toelichting bij de definitie

Het basisregistratie instellingen-nummer (BRIN) betreft een 4 tekens lange identificerende codering, bestaande uit 2 letters en 2 cijfers. In het BRIN-register zijn alle Nederlandse onderwijsinstellingen opgenomen.

Toelichting bij het gebruik

Om een specifieke onderwijsvestiging te selecteren, is de combinatie van basisregistratie instellingen-nummer (RIOABRIN) en onderwijsvestigingsnummer (RIOABRINVEST) nodig. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) onderhoudt, in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW), het BRIN-register. De bij de BRIN-codes behorende namen en overige gegevens van de onderwijsinstellingen zijn op de website van DUO te vinden. Voor peuters bevat deze variabele lege waarden. Extra informatie over de onderwijsvestiging kan in combinatie met RIOABRINVEST aangekoppeld worden via het bestand 'brinwpowectab'.

RIOABRINVEST

Het onderwijsvestigingsnummer van de vestiging waar de leerling staat ingeschreven

Definitie

Een nummer van een vestiging van een onderwijsinstelling volgens basisregistratie instellingen (BRIN).

Toelichting bij de definitie

Samen met de variabele basisregistratie instellingen-nummer wordt een onderwijsvestiging geïdentificeerd.

Toelichting bij het gebruik

Om een specifieke onderwijsvestiging te selecteren, is de combinatie van basisregistratie instellingen-nummer (RIOABRIN) en onderwijsvestigingsnummer (RIOABRINVEST) nodig. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) onderhoudt, in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW), het BRIN-register. De bij de BRIN-codes behorende namen en overige gegevens van de onderwijsinstellingen zijn op de website van DUO te vinden. Voor peuters bevat deze variabele lege waarden. Extra informatie over de onderwijsvestiging kan in combinatie met RIOABRIN aangekoppeld worden via het bestand 'brinwpowectab'.

RIOAPOPOPULATIE

Populatie waar een kind toe behoort

Definitie

De populatie waar een persoon toe behoort binnen de risico-indicator onderwijsachterstanden.

Codelijst

Waarde	Label
0	Peuters
0	Peuters
1	Basisschoolleerlingen
2	Praktijkonderwijsleerlingen
3	Vmbo-, havo- of vwo-leerlingen

RIOAIMPUTATIE

Imputatiecategorie met betrekking tot opleidingsniveau ouder(s) en/of onderwijsscore

Definitie

Imputatiecategorie die gebruikt is bij de berekening van de onderwijsscore van een persoon.

Toelichting bij de definitie

Als het opleidingsniveau van ouders onbekend is, dan wordt deze geïmputeerd. Daarnaast zijn de kenmerken die in het analysemodel zijn meegenomen voor een klein aandeel kinderen onbekend doordat zij niet in de Basisregistratie Personen (BRP) voorkomen of omdat de juridische ouder(s) onbekend zijn. Voor deze kinderen wordt de onderwijsscore geïmputeerd. Andere redenen waarbij de onderwijsscore van een kind wordt geïmputeerd zijn: leerling is via een bezwaar nieuw in het bestand terecht gekomen (tot aan de herijkte methode van 2026) of kind is als asielzoeker naar Nederland gekomen. Meer informatie over de methodes van de imputaties is te vinden in de methodologische rapporten (zie externe links van het datamodel).

Toelichting bij het gebruik

In het bestand van 2023 komt de waarde '10' relatief vaak voor en komt de waarde '03' relatief minder vaak voor. Dit is grotendeels te verklaren doordat in dat jaar sprake was van een minder goede koppeling met de op dat moment beschikbare registerbestanden. Bij het ingaan van de herijkte methode van 2026 zijn er methodologische verbeteringen doorgevoerd m.b.t. imputaties van het opleidingsniveau en de onderwijsscore. Meer informatie is te vinden in de methodologische rapporten van de herijking van 2026 (zie externe links van het datamodel).

Codelijst

Waarde	Label
00	Onderwijsscore berekend, opleidingsniveau beide ouders bekend
01	Onderwijsscore berekend, opleidingsniveau moeder geïmputeerd
02	Onderwijsscore berekend, opleidingsniveau vader geïmputeerd
03	Onderwijsscore berekend, opleidingsniveau beide ouders
10	Onderwijsscore geïmputeerd

RIOAONDERWIJSSCORE

Geschatte onderwijsscore van het kind

Definitie

De onderwijsscore van een persoon is een schatting van de verwachte onderwijsprestatie op basis van een selectie van omgevingskenmerken.

Toelichting bij de definitie

Tot en met 2021 zijn de onderwijsscores berekend met het model en de coëfficiënten zoals te vinden zijn in het samenvattend rapport. Van 2022 tot en met 2025 zijn de onderwijsscores berekend met het model en de coëfficiënten zoals te vinden zijn in het (kleine) herijkingsrapport van 2022. Tot en met 2025 dragen de volgende variabelen in het model bij aan de berekening van de onderwijsscore: de hoogst behaalde opleiding van de juridische vader en moeder, de verblijfsduur van de juridische moeder, de herkomst van de ouders van het kind, het gemiddelde opleidingsniveau van de juridische moeders op de school waar het kind staat ingeschreven en het al dan niet in de schuldsanering zitten van minimaal van een van beide juridische ouders. Voor kinderen die nog niet naar school gaan is het niet mogelijk om het gemiddelde opleidingsniveau van moeders op school af te leiden.

Toelichting bij het gebruik

De onderwijsscore is afgerond op 1 decimaal. Niet meer gevuld vanaf 2026, zie RIOAONDERWIJSSCOREHERIJKT2026.

RIOAONDERWIJSSCOREHERIJKT2026

Geschatte onderwijsscore van het kind volgens de herijkte methode van 2026

Definitie

De onderwijsscore van een persoon is een schatting van de verwachte onderwijsprestatie op basis van een selectie van omgevingskenmerken.

Toelichting bij de definitie

De volgende variabelen in het (herijkte) model (van 2026) dragen bij aan de berekening van de onderwijsscore: de hoogst behaalde opleiding van de vader en moeder (waarbij bij imputatie een correctiefactor wordt toegepast), het vermogen van het huishouden, problematische schulden in het huishouden, de herkomst van de ouders van het kind, de ouderlijke structuur, de verblijfsduur in Nederland van de moeder, of ouders verdacht zijn van een misdrijf en de sociaaleconomische status van de school/buurt. Meer informatie, zoals de coëfficiënten, zijn te vinden in de methodologische rapporten van de herijking van 2026 (zie externe links van het datamodel). De score betreft het gemiddelde van de 10 iteraties.

Toelichting bij het gebruik

De onderwijsscore is afgerond op 2 decimalen. Gevuld vanaf 2025.

RIOABIJDRAGESCHOOL

Gemiddelde bijdrage van het kind aan de achterstandsscore van de school

Definitie

De bijdrage van een persoon aan de achterstandsscore onderwijs.

Toelichting bij de definitie

De bijdrage van het kind aan de achterstandsscore van de school is de proportie van de tien iteraties waarbij de onderwijsscore van het kind valt onder de grenswaarde, het 15e percentiel van de onderwijsscores van alle basisschoolleerlingen.

Toelichting bij het gebruik

De bijdrage is afgerond op 1 decimaal.

RIOABIJDRAEGEGEMEENTE

Gemiddelde bijdrage van het kind aan de achterstandsscore van de gemeente

Definitie

De bijdrage van een persoon aan de achterstandsscore onderwijs.

Toelichting bij de definitie

De bijdrage van het kind aan de achterstandsscore van de gemeente is de proportie van de tien iteraties waarbij de onderwijsscore van het kind valt onder de grenswaarde, het 15e percentiel van de onderwijsscores van alle peuters en basisschoolleerlingen.

Toelichting bij het gebruik

De bijdrage is afgerond op 1 decimaal.

Versiegeschiedenis

<i>Bestandsnaam</i>	<i>Reden</i>
RIOABOONDERWIJS2018V1 t/m 2024V1	Eerste plaatsing, definitieve cijfers
RIOABOONDERWIJS2025V1	Eerste plaatsing, voorlopige cijfers
RIOABOONDERWIJS2025V2	Tweede plaatsing, definitieve cijfers
RIOABOONDERWIJS2025V3	Derde plaatsing, voorlopige cijfers; bij deze cijfers is gebruik gemaakt van de herijkte methode van 2026 (zie externe links/rapportages voor meer informatie)
RIOABOONDERWIJS2026V1	Eerste plaatsing, voorlopige cijfers
RIOABOONDERWIJS2025V4	Vierde plaatsing, definitieve cijfers; correctie van het BRIN+BRINVEST-nummer van één specifieke school.